Çocukluktaki Olumsuz Dü?ünceleri De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocukluktaki Olumsuz Dü?ünceleri De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19136

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çocukluktaki Olumsuz Dü?ünceleri De?erlendirme Ölçe?i (ÇODDÖ), çocuk ve ergenlerdeki olumsuz bili?sel çarp?tmalar? ve otomatik dü?ünceleri nicel olarak ölçmek amac?yla Türkçe'ye uyarlanm?? 24 maddelik bir araçt?r. Ölçek, özellikle bili?sel davran??ç? terapi (BDT) çerçevesinde klinik de?erlendirme için önemlidir ve çocukluk döneminde depresyon, anksiyete gibi psikopatolojilerle ili?kili olabilen negatif dü?ünce kal?plar?n? saptamay? hedefler. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türkiye popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir ölçüm sa?lad???n? göstermi?tir.

Anahtar Kelimeler

Çocukluk, olumsuz dü?ünce, bili?sel çarp?tma, psikometri, geçerlik, güvenilirlik, faktör analizi, uyarlama.

Yazarlar

I??k Karakaya, Ali Co?kun, Belk?s A?ao?lu, Ö. Yasemin Öç, N. Çiçek Memik, ?. Gül ?i?manlar, Hakan Arslan.

Amaç

Çocukluktaki Olumsuz Dü?ünceleri De?erlendirme Ölçe?i'nin temel amac?, çocuk ve ergen popülasyonunda görülen otomatik dü?ünce kal?plar?n? ve yayg?n bili?sel hatalar? saptamakt?r. Ölçek, çocuklar?n olaylar? yorumlama biçimlerindeki sistematik hatalar? (örne?in, felaketle?tirme veya bireyselle?tirme) tespit ederek, bili?sel yeniden yap?land?rma ihtiyac?n? belirlemeye yard?mc? olur.

Bu araç, özellikle çocukluk ve ergenlik ça??nda s?kl?kla rastlanan duygudurum ve anksiyete bozukluklar?n?n bili?sel etiyolojisini anlamada klinisyenlere ve ara?t?rmac?lara önemli veriler sunar. Türkçe uyarlama çal??mas?, ölçe?in yerel kültüre uygunlu?unu ve psikometrik aç?dan sa?laml???n? kan?tlam??t?r.

Yap?

ÇODDÖ, bili?sel kuram temelinde geli?tirilmi? olup, çocukluk döneminde negatif duygulan?mla ili?kili olan olumsuz otomatik dü?ünce türlerini ölçen 24 maddelik çok boyutlu bir araçt?r. Ölçek, yan?tlar? 5'li Likert tipi bir derecelendirme sistemi üzerinden toplamaktad?r.

Yap?lan faktör analizi sonucunda, ölçe?in teorik beklentilerle uyumlu olarak özde?eri 1'i a?an 3 ana alt boyuttan olu?tu?u belirlenmi?tir. Bu alt boyutlar, çocuklar?n olaylar? yorumlama

ARABPSYCHOLOGY.COM

biçimlerindeki temel bili?sel çarp?tmalar? temsil etmektedir:

Felaketle?tirme (8 Madde): Olaylar?n sonuçlar?n? a??r? derecede olumsuz ve y?k?c? görme e?ilimi.
Bireyselle?tirme (9 Madde): Olumsuz olaylar?n sorumlulu?unu mant?ks?z bir ?ekilde tamamen kendine yükleme e?ilimi.
Seçici Alg?lama (7 Madde): Bir durumun sadece olumsuz yönlerine odaklanma ve pozitif veya nötr bilgileri göz ard? etme e?ilimi.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas? kapsam?nda yürütülen geçerlik analizleri, arac?n ölçmeyi amaçlad??? olumsuz bili?sel yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermi?tir.

Test-Tekrar Test Geçerli?i: ÇODDÖ'nün zamana kar?? tutarl?l???n? de?erlendiren test-tekrar test korelasyonu, toplam puan için oldukça yüksek bir de?er olan 0.87 olarak hesaplanm??t?r. Bu sonuç, ölçüm sonuçlar?n?n zaman içinde kararl?l???n? desteklemektedir.

Ölçüt Ba??nt?l? Geçerlik: ÇODDÖ'nün di?er psikometrik araçlarla kar??la?t?rmal? korelasyonlar? incelenmi?tir ($p<0.001$). Beklendi?i gibi, olumsuz dü?ünce yap?s?yla ili?kili ölçeklerle pozitif, iyi olu?la ili?kili ölçeklerle negatif korelasyonlar saptanm??t?r:

Çocuk Depresyon Ölçe?i (ÇDÖ) ile korelasyon: **r=0.77** (Pozitif ve güçlü ili?ki).
Çocuk Depresyon Kognitif Envanteri (ÇDKE) ile korelasyon: **r=0.57** (Pozitif ili?ki).
Çocuk Sürekli Kayg? Envanteri (ÇSKE) ile korelasyon: **r=0.50** (Pozitif ili?ki).
Benlik Sayg?s? Ölçe?i (BSÖ) ile korelasyon: **r=-0.65** (Negatif ve güçlü ili?ki).

Güvenirlik

ÇODDÖ'nün iç tutarl?l???n? (güvenilirli?ini) belirlemek amac?yla Cronbach alfa katsay?s? hesaplanm??t?r. ?ç tutarl?l?k katsay?lar?, ölçek maddelerinin birbiriyle yüksek düzeyde uyumlu oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Güvenilirlik çal??mas?nda elde edilen Cronbach alfa katsay?lar? ?öyledir: birinci uygulamada **0.82** ve ikinci uygulamada **0.79**. Bu de?erler, psikometrik standartlara göre ölçe?in güvenilirli?ini yüksek düzeyde desteklemekte ve klinik ara?t?rmalarda kullan?ma uygun oldu?unu teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap? geçerli?ini detayland?rmak amac?yla yap?lan temel bile?enler analizi (Principal Component Analysis) sonucunda, özde?eri 1'i a?an ve varyans?n önemli bir k?sm?n? aç?klayan

ARABPSYCHOLOGY.COM

üç temel faktör elde edilmi?tir. Bu faktör analizi sonuçlar?, ölçe?in üç alt boyuttan olu?an teorik yap?s?n? do?rulamaktad?r.

Elde edilen faktörler, bili?sel çarp?tma literatürü ile uyumlu olarak ?u ?ekilde isimlendirilmi?tir:

Felaket Dü?üncesi: Olaylar? abartma ve en kötü senaryoyu varsayma e?ilimi.
Bireyselle?tirme: Negatif sonuçlar? d??sal faktörler yerine ki?isel yetersizli?e atfetme.
Seçici Alg?lama: Çevredeki bilgilerin yaln?zca olumsuz olanlar?na odaklanma.

Araç

Test Türü: Uyarlama ölçe?i (Orijinal yabanc? dildeki bir ölçe?in Türkçe'ye çeviri ve psikometrik adaptasyonu).

Format: 24 maddeden olu?ur. Yan?tlar, 5 seçenekli Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullan?larak toplan?r.

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Çocuklar ve ergenler.

Ya? Grubu: Spesifik ya? aral??? belirtilmemi? olmakla birlikte, çocukluk ve ergenlik dönemini kapsamaktad?r.

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'de yürütülen geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?, klinik popülasyonlar (psikiyatrik tan?s? olan çocuklar) ve normal popülasyon örneklemleri üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup uygulamas? ?eklinde gerçekle?tirilebilir. Kat?l?mc?lar, her bir madde için kendilerini en iyi yans?tan 5 dereceli seçenekten birini i?aretlerler. Yüksek toplam puan, olumsuz bili?sel çarp?tmalar?n ve otomatik dü?üncelerin yo?unlu?unu i?aret eder.

Anahtar Kelimeler

Bili?sel davran??ç? terapi, çocuk psikolojisi, depresyon, anksiyete, felaketle?tirme, bireyselle?tirme, seçici dikkat.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: I??k Karakaya

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?il.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: karakaya73@yahoo.com

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?il.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çal??mas? 2007 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in ticari olmayan akademik ve klinik amaçlarla kullan?m? genellikle referans gösterilerek mümkündür, ancak ölçe?in tam metnine eri?im ve kullan?m izni için sorumlu yazar I??k Karakaya ile ileti?ime geçilmesi tavsiye edilmektedir.

Ölçe?in tam metnine ve uyarlama çal??mas?na ait orijinal PDF dosyalar? ve makale linkleri a?a??dad?r:

Orijinal PDF ?ndirme Ba?lant?s?: cocukluktaki-olumsuz-dusunceleri-degerlendirme-olcegi-toad.pdf
Türk Psikiyatri Dergisi Makale Ba?lant?s?: turkpsikiyatri.com

Kaynaklar

Karakaya, I., Co?kun, A., A?ao?lu, B., Öç, Ö.Y., Memik, N.Ç., ?i?manlar, ?.G. ve Arslan, H. (2007). Çocukluktaki Olumsuz Dü?ünceleri De?erlendirme Ölçe?i geçerlik-güvenilirlik çal??mas?. *Türk Psikiyatri Dergisi, 18*(2), 155-162.

Çocukluktaki Olumsuz Dü?ünceleri De?erlendirme Ölçe?i Maddeleri

Ölçek toplam 24 maddeden olu?maktad?r. Maddelerin tam içeri?i yay?mlanm?? akademik kaynaktan temin edilmelidir. Alt boyutlar?n madde da??l?m? ve isimleri a?a??da belirtilmi?tir:

Felaketle?tirme (8 m):
Bireyselle?tirme (9 m):
Seçici Alg?lama (7 m):

ARABPSYCHOLOGY.COM